

**JONIŠKIO RAJONO SAVIVALDYBĖS
JONO AVYŽIAUS VIEŠOJI BIBLIOTEKA
LINKAIČIŲ FILIALAS**

JAKIŠKIŲ DVARAS

Kraštotyros darbas

2015

4 28.83 (444.5)

№ 143

28 Joniškio VB
Linkaičių filialas

117/1399/

Kompiuteriu rinko Aleksandra Stulginskienė

Jakiškiai – nedidelis Jonišchio rajono kaimas. 2015 m. duomenimis, šiame kaime gyveno 177 žmonės. Jakiškiai garsūs savo dvaru ir parku.

Istoriniuose šaltiniuose dvaras minimas 1578 m. Senasis dvaro pastatas buvo drėbtas iš molio ir stovėjo ten, kur dabar yra kūdra. Vienas paskutiniųjų jo šeimininkų buvo vokiečių baronas Jonas Koškolis. Jis 1898 m. pastatė naujus, iki mūsų dienų išlikusius rūmus. Juos Koškolių palikuonys valdė iki 1940 m. birželio. Dvare yra 17 kambarių. Išliko ir kai kurie ūkiniai pastatai. Barono laikais dvarui priklausė 200 ha žemės. Jo teritorijoje augo 2 ha dydžio parkas. Išliko liepų alėja, vertingi seni maumedžiai, tuopos. Jakiškių dvaro kompleksas įtrauktas į Lietuvos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą.

Antrojo pasaulinio karo metais dvare buvo įkurdinta karo belaisvių (vokiečių) stovykla. Vėliau čia veikė Žemės ūkio mechanizavimo mokykla, senelių namai, „Jaunosios gvardijos“ (vėliau – Linkaičių) kolūkio vaikų lopšelis-darželis, kolūkio valgykla, pagalbinių verslų cechasis. Vasarą veikdavo moksleivių ir studentų darbo ir poilsio stovyklos.

2005 m. dvarą įsigijo naujoji savininkė – joniškietė Meilė Zaleckienė. Pirmą kartą apsilankiusi šiame pastate M. Zaleckienė juo susižavėjo. Įsigyti dvarą ją paskatino dvaro kaimynystėje gyvenanti Janina Pilkienė. Dokumentų tvarkymas užtruko metus. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, vietoj kolūkių susikūrė žemės ūkio bendrovės. Bendrovėms yrant turtas buvo dalijamas pajininkams, ir dvaras tokiu būdu tapo 28 savininkų nuosavybe. Jame žmonės buvo įsirengę grūdų sandėlius. Pasak specialistų, tai, kad dvaro pastate dešimtmetį buvo laikomi grūdai, ir išgelbėjo patalpas nuo pelijimo, nes grūdai sugėrė drėgmę.

Pirmus keletą metų naujoji dvaro šeimininkė su artimaisiais, draugu Jordanu, bičiuliais kuopė apleistą pastatą: grandė nuo sienų senus aliejinius dažus, iš palėpių išgabeno keletą priekabų balandžių mėšlo, iš rūsių – visokio šlamšto.

Daugiau kaip 90 proc. Jakiškių dvaro interjero – autentika. Išlikusios visos vidinės durys, septynios krosnys, puoštos „karūnomis“. Restauruotos lauko durys, pakeista dalis langų, rekonstruotos grindys. Šeimininkai atkūrė senuosius rūmų laiptus, turėklų kolonas. Atliktas labai svarbus darbas – nuimtas kiauras kolūkio laikais pastatą dengęs šiferio stogas. Seną čerpę radę palėpėje, dvaro savininkai panašią parsisiuntė iš Danijos. Taigi dabar pastatas iš tolo šviečia raudonų čerpių stogu.

Iš senųjų dvaro baldų tėra išlikęs vienintelis autentiškas baldas – tarnaičių lova. Rudiškių muziejuje išsaugotas tarnų stalas su suolais. Visi kiti baldai sunaikinti per karą. Baldų M. Zaleckienei padovanojo draugai ir kaimynai, paveikslų atvežė pažįstami menininkai. Šeimininkė svajoja įsigyti kuo daugiau antikvarinių baldų.

Dvare beveik nekeista vidinė erdvė, neišgriautos sienos. Per kelerius metus grūdų sandėliu tapęs dvaras (jo išlikę tik rūmai ir ledainė, ūkiniai pastatai sudegė per karą) buvo paverstas namais. O jie – didžiuliai: bendras plotas – 1 tūkst. m².

Šeimininkai išpjovė nereikalingus medžius, išrovė menkaverčius krūmokšnius, kurie užstojo vaizdą. Išlygino žemę aplink pastatą, pasėjo žolę, pasodino gyvatvorę, skalda išpylė takus.

M. Zaleckienė sako, kad dvaras iš esmės pakeitė jos gyvenimą. Iš pradžių čia šeimininkai rengė šeimos ir draugų šventes. Paskui M. Zaleckienės brolis chirurgas Gytis Skirmantas, kuris pats groja ir dainuoja, pradėjo rengti koncertus. Jo iniciatyva dainuojančių medikų, bičiulių koncertai dvare vyksta nuolat. Groja ir dainuoja ne tik vietiniai muzikos mėgėjai, bet ir profesionalai iš Vilniaus ir kitų miestų. Savo dainomis klausytojus džiugino Andrius Kulikauskas, Aidas Giniotis, Mindaugas Ancevičius, Neda Malūnavičiūtė, kiti. Dvaro pasididžiavimas – antikvarinis pianinas, kuris, pasak instrumentą derinusio meistro, skamba geriausiai Šiaulių apskrityje. Virte verda kultūrinis gyvenimas. Poeziją skaito poetai, vyksta „Paveldo dienų“ renginiai, dailininkų plenerai, seminarai, šventės, fotosesijos... Ant sienų kabo paveikslai, fotografijos. Neišgražinta, autentiška aplinka traukte traukia menininkus.

Dvaras vilioja įsimylėjėlius. Jakiškius pamėgę vestuvinininkai ir fotografai. Pirmasis šią erdvę atrado dizaineris Liutauras Salasevičius – čia surengė nuotakos, kuriai siuvo suknelę, fotosesiją. Čia vyko ir Meilės dukters Ievos vestuvės.

M. Zaleckienė domėjosi buvusių dvaro šeimininkų Koškolių istorija. Archyvuose rasta nedaug įrašų. Didelę dalį dokumentinės medžiagos sunaikino karas. Pavyko išsiaiškinti, kad iš vokiečių kilusių didikų Koškolių šeima buvo draugiška, maloni, puikiai sutarė su čionykščiais. Dvarininko Jono Koškolio žmona Olga (Pakruojo dvaro savininko Hermano fon Roppo dukra) globojo gyvūnus, augino prijaukintą stirną. Jūdviejų dukra kaimo akušerė Katerina Koškolytė labai mylėjo žirgus, dažnai jodinėdavo. Labai mylėjo vaikus. Ir Katerina, ir jos sesuo Mėta (abi seserys buvo netekėjusios), ir brolis Leonas Otas Valteris be jokio pasipūtimo bendravo su kaimo gyventojais, buvo mandagūs. Tautodailininkė Genovaitė Tarasauskienė (jos tėvai tarnavo dvare) prisimena, kaip ją, dar mergaitę, Koškolytė mokė megzti.

Šeimininkė M. Zaleckienė sako, kad dvare darbo labai daug. Bet ir ji, ir artimieji labai laimingi, kad turi kur atvažiuoti. M. Zaleckienė teigia, kad ji jaučiasi ne dvaro ponija, o tarnaitė – labai mėgsta dirbti juodus darbus. Ji neturi nei bajoriško kraujo, nei didelių pinigų. Į dvarą sudėtos ne tik visos moters santaupos, bet ir atostogos, svajonės, viltys.

Dvaro šeimininkė Meilė Zaleckienė su draugu Jordanu. M.Alfa.lt nuotr.

Dvaras barono Jono Koškolio laikais

*Dvare 1973–1985 m. veikė kolūkio vaikų lopšelis-darželis
Nuotraukos iš buvusios auklėtojos Felicijos Ramonienės albumo*

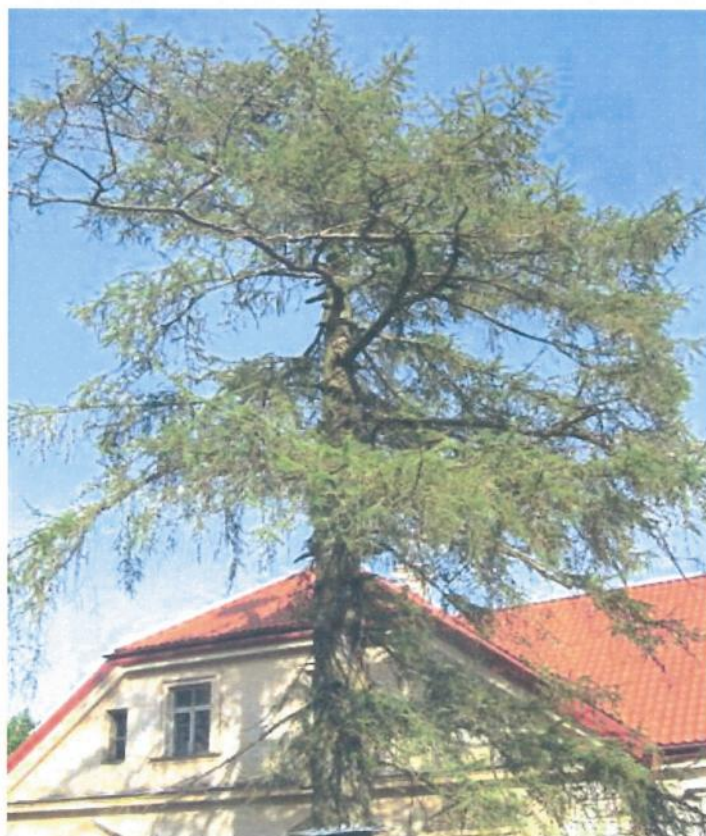
Dvaras 2009 m. pavasarį. A. Stulginskienės nuotr.

*Jakiškių dvaras iš paukščio skrydžio
Nuotrauka iš jakiškeičio Justino Damskio archyvo*

*Jakiškių dvaras iš paukščio skrydžio
Nuotrauka iš jakiškietčio Justino Damskio archyvo*

Maumedis mena senovę. A. Stulginskienės nuotr.

Dvaro ledainė. A. Stulginskienės nuotr.

*Parko teritorijoje kaimo bendruomenė įrangė žaidimų aikštelę vaikams
A. Stulginskienės nuotr.*

Dvaras žiemą. A. Stulginskienės nuotr.

Naudoti šaltiniai

1. Jakiškių dvaras prikeltas naujam gyvenimui. Prieiga per internetą:

<http://m.alfa.lt/straipsnis/49957213/jakiskiu-dvaras-prikeltas-naujam-gyvenimui#&gid=1&pid=3>

2. Kavaliauskaitė Ž. Merdėję dvarai atgimsta. Prieiga per internetą:

<http://skrastas.lt/?data=2011-10-29&rub=1146671142&id=1319730836&pried=2011-10-28>

3. Lipškaitė A. Iš grūdų sandėlio dvaras vėl tapo namais. Prieiga per internetą:

<http://www.moteris.lt/manonamai/is-grudu-sandelio-dvaras-vel-tapo-namais.d?id=66744170>

4. Šaltmerė-Kanišauskaitė K. Jakiškių dvarą prikėlė koldūnai. Prieiga per internetą:

<http://www.veidas.lt/jakiskiu-dvara-prikele-koldunai>

114/1399/